

Conclusions de la Secció Social i Jurídica

Tema I

JOSEP BERTRAN I MUSITU, de Barcelona, advocat i diputat a Corts. *La llengua catalana i els poders públics. Protecció que aquests li deuen.*

- I. Essent l'Estat l'organisme directiu i propulsor de la vida nacional, i essent la llengua l'element primordial constituït de la nacionalitat, a l'Estat correspon el foment i la protecció de la llengua catalana.
- II. Aquest foment i protecció deu exercir-la l'Estat en les següents formes:
 - a) Servint-se'n en la seva vida administrativa general, en la de justícia, l'ensenyança, quan de Catalunya es tracti o a Catalunya es refereixi.
 - b) Reconeixent el dret d'usar-la els catalans en tots els actes privats i públics.
 - c) Ensenyant-la en les altres regions d'Espanya.
 - d) Fomentant els estudis superiors de la llengua, el seu teatre, estimulint els seus cantors, sos poetes, sos romancers i premiant llur tasca en els concursos per l'Estat degudament organitzats.

Tema II

JOAQUIM CASSÉS-CARBÓ, advocat, de Barcelona. *Manera com se reforçaran i consolidaran els vincles de solidaritat natural entre els pobles de llengua catalana assegurant-se el futur de la nostra literatura.*

És llei natural històrica que la sort dels pobles de llengua catalana estigui indissolublement lligada amb la sort de la mar Mediterrània. La llur prosperitat o decadència són independents de la voluntat humana. La mar Mediterrània, que en els segles XVI, XVII i XVIII banyava pobles decadents i pobres, ha tornat ésser centre de prosperitat, de riquesa, de cultura.

Una de les manifestacions més grosses d'aquesta cultura en els pobles mediterranis de llengua catalana és la renovació del cultiu literari d'aquesta amb una intensitat i persistència vencedores de tota dificultat i tot obstacle.

Parò no encara en totes les regions de llengua catalana té aquesta la consideració de llengua literària rivalitzant triomfalment amb les llengües importades que hi són oficials. En el Principat el triomf del català va ésser cada dia més complet. En les altres regions el moviment de renovació lingüística no ha estat encara tant ràpid i intens, emperò apareixen senyals evidents que no és lluny el seu esclat esplendorós. Mallorca sobretot, per la boca de les seves summitats intel·lectuals, se sent catalana sense deixar d'ésser mallorquina. El Rossellonès sent vibrar la seva ànima nacional i se sent més català encara que el català espanyol.

Emperò l'ànima catalana no se sentirà contenta i tranquil·la fins que senti batre a l'unión d'ella de ple a ple l'ànima valenciana. Aquest allunyament secular de les dues ànimes germanes desapareixerà aviat: era propi d'un període de decadència nacional que ja fuig. La llur vida intensa exigeix una intimitat. La mateixa llei mediterrània que ha obrat i segueix obrant sense Catalunya produint el seu reviscolament integral obra també sobre València.

València no trigarà gaire a produir grans poetes i grans escriptors (no seran fets isolats com fins ara) qui donaran la part més important de la llur obra en llengua valenciana. I encara que nosaltres sentim que aquesta no és sinó una de les modalitats de la llengua catalana no hem d'anomenar-la catalana fins que els mateixos valencians vulguin que així s'anomeni. No és solament qüestió científica, és qüestió de sentiment.

I un sentiment no s'imposa autoritàriament. Un sentiment apareix quan és arribada la seva hora. I no és arribada encara l'hora que el valencià senti la llengua que ell parla, prou identificada amb la llengua dels catalans per a poder portar un mateix nom. Però l'hora és ja arribada que senti la pròpia llengua diferenciada de la castellana i que se l'estimi més que no pas aquesta. [...]

Tot allò que pugui augmentar i estrènyer les relacions afectuoses entre catalans, valencians, balears, rossellonesos, algeresos, s'ha de fer.

Tema III

JOAN BARDINA, mestre, de Barcelona. *La llengua catalana és l'única apta, tractant-se de catalans, per a la instrucció dels nens i dels grans.*

- I. Les coses, les idees i els mots són una mateixa manifestació, respectivament, dels mons real, ideal i humà.
- II. Són absurdes, en conseqüència, les actuals gramàtiques arbitràries i sobretot la clàssica divisió de les anomenades parts de l'oració, que data dels grecs i romans, per fonamentar-se en opinions i efectes equivocats i no en el naturalisme filològic.
- III. La instrucció en català sense sentir la importància pedagògica que se li dona, és d'una transcendència cabdal, segons la lògica i les estadístiques.
- IV. La pedagogia moderníssima d'educació natural exigeix la llengua natural com a vincle entre els mestres i els deixebles.
- V. El Congrés dirigirà una moció al govern i una circular als mestres sobre això.

Tema IV

FRANCESC DE P. MASPONS I ANGLASELL, advocat, de Barcelona, excatedràtic de la Universitat Lliure d'Oriat. *Necessitat que l'Estat concedeixi una àmplia llibertat d'ensenyança, que permeti donar-la segons exigeix la manera d'ésser, sentir i parlar dels habitants de Catalunya.*

- I. La tendència monopolitzadora i restrictiva de l'Estat en l'ensenyança és totalment contrària a l'expansió de l'esperit català, en la més fonamental de les seves activitats, que és la que té per objecte la formació i educació de les generacions futures.
- II. La imposició d'un procediment i d'un llenguatge oficial en la ensenyança és tant absurda i regressiva, com la imposició d'un criteri oficial dogmatitzador.
- III. Donat el criteri oficial, cada dia més contrari al desenvolupament de l'ànima catalana, és d'extraordinària conveniència treballar amb assiduitat, per afirmar resoltament la llibertat d'ensenyança, i la forma i manera de donar-la.

